సరీసృపాలు

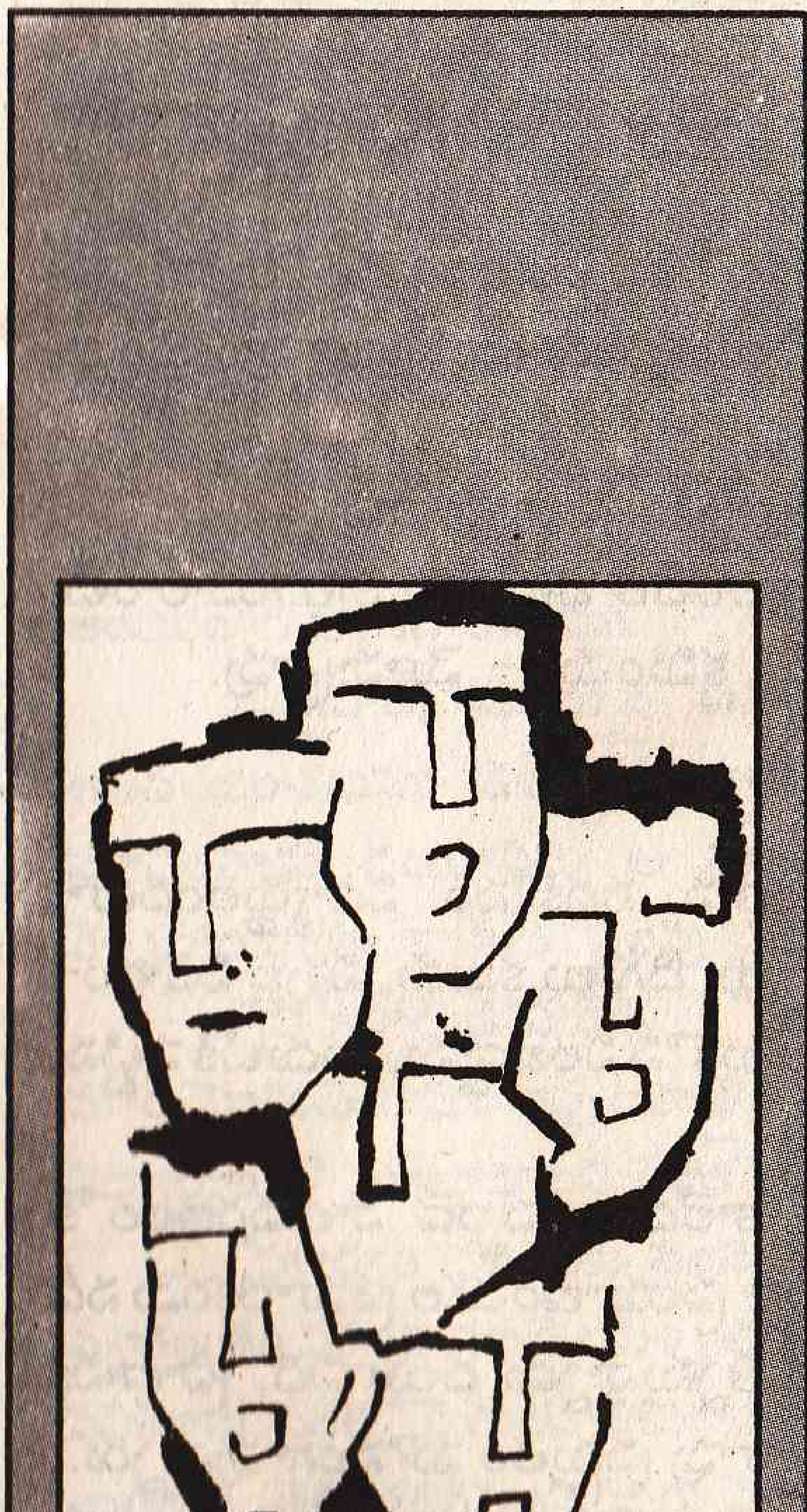

ఆత్మహత్యలన్నీ సామాజిక విషాదాలే! 'పిరికి వెధవ! బ్రతుక్కి వెరిచాడు!' అని నిరసన వ్యక్తంచేసి ఆ సంఘటన నుంచి పారిపోవటం ఎంతమాత్రం సాధ్యంకాదు.

సురేంద్ర పొద్దున రూముకు వచ్చి "మోహన్రావు ఉరేసుకు చనిపోయా డంటరా!" అన్నప్పుడు మోహన్రావు ఎవరని వివరాలడగాలని పించలేదు. ఈ చనిపోయిన కుర్రవాడితో నాకు బొత్తిగా ముఖ పరిచయం కూడా లేదే అని సరిపెట్టుకోలేకపోయాను.

విషాదం సమ్మెట దెబ్బలా గుండెపై దబ్బున తగిలింది. చనిపోవటం ఎంత బాధాకర మైన అనుభవం! అదీ తనను తాను చంపుకో వటం. అది మోహన్రావైనా, మరో ప్రకాశరావైనా ఎంత హృదయవిదారకమైన విషయం!

క్యాంపస్ నిండా విద్యార్థులే. లైబ్రరీ ముందున్న చెట్టుకు వేలాడుతూంది మోహన్రావు శవం. చెట్టుపై నుండి శవాన్ని దించే ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. తుపాకీ గుండు తాలూకు పెల్లెట్స్ తగిలి విలవిల లాడుతున్న పక్షుల్లా ఉన్నారు చుట్టూ మూగిన విద్యార్థులు. నునులేత స్వప్నా నికి రక్తమాంసాలు కూరినట్టుగా మృదువుగా మనోహరంగా వుందా కుర్రవాడి శరీరం. పదిహే డేళ్ళ వయసు.

మోహనా! మోహనా! ఎంతపని చేశా వయ్యా!

శవాన్ని క్రిందకు దించారు. జేబులో ఏవో ఉత్తరాలున్నట్టున్నాయి. చివరి ఉత్తర మేమో?

"నాయనా!" అంటూ మొదలైంది ఉత్తరం.

"నేను వెళ్ళిపోతున్నాను. చాలా దూరం. బహుశా మీకు అందనంత దూరం. ధైర్యాన్ని పోగుచేసుకొని, ఈ ప్రపంచాన్ని వదిలి, హఠాత్తుగా బాట ఆగిపోయిన ప్రయాణికుడిలా వెళ్ళిపోతున్నాను.

ఇది వీడ్కోలు కాదు. నిరసనగా మీ

నుంచి నిష్క్రమిస్తున్నాను.

మూడు నెలలుగా చెబుతున్నాను. నేను పడుతున్న నరక యాతన. అది నీ చెవికెక్కలేదు. 'కొడుకు డాక్టరైనాడట్నే!' అనే విస్మయానందకరమైన పలకరింపులు చెవుల్లో గింగురు మంటూండగా కలల్లో తేలిపోయే నీకు నా గొంతులోని దుఃఖపు కేకలు వినబడనే లేదు.

పల్లె నుంచి పట్నానికి చేరినంత మాత్రాన నా స్థాయి ఏం పెరగలేదు. మెడికల్ కాలేజీలో చేరి భుజంపై తెల్లకోటు వేసినంత మాత్రాన నా నెత్తిన కిరీటం, నా భుజాలకు రెక్కలూ మొలవలేదు. అక్కడా యిక్కడా నేను దళితుణ్ణే. అన్‌టచ్‌బుల్నే.

"ఒరేయి! కోటాగాడురా! ఏంబాసు! థర్టీ పర్సెంట్ బ్యాచా!"

"మోహన్రావా పేరు? ఏ మోహన్రావు? మోహన్రావు షెకు.నా? మోహన్రావు షె.జా.నా?"

విన్నావా? ఈ మాటలు చెవిన బడకుండా నా చెవుల్లో సీసం కరిగించి పొయ్యటం మరిచిపొయ్యావు! మాటలకు కొంత ఎనర్జీ ఫాక్టర్ వుంటుందనీ అది పెను నిప్పులా గుండెల్ని భగభగ లాడించగలదని నీకు తెలియదా?

ఎన్నో ఆశలతో యిక్కడకు వచ్చాను. ఇది నువ్వనుకున్నట్టుగా స్వర్గధామం కాదు. చిత్ర హింసల కొలిమి.

ఏపాటి ధైర్యపు కవచాన్నీ, ప్రతిఘటనకు అవసరమైన కరకు గోళ్ళనూ, పంజాలనూ యివ్వకుండా నన్నీ అరణ్యంలోకి త్రోశావు!

హాస్టల్ టెర్రస్ మీద, బట్టలన్నీ విప్పదీసి మెడలో చెప్పుల దండ వేసి "మీ బాంచన్ దొర కాల్మొక్త! కోటాగాణ్ణి! దయచూపండి!" అని ఎలుగెత్తి అరవటం; ఎట్లా వుంటుందా అనుభవం!

మనకీ పెద్ద చదువులెందుకు, వద్దయ్యా, అన్నాను. విన్నావు కావు.

డాక్టరుగా నన్ను చూడాలని నీ కోరిక. ప్రాణాలరచేత బెట్టుకుని పులి గుహలాంటి కాలేజీలో తిరిగే ధైర్యంలేక చచ్చిపోతున్నాను. నన్ను క్షమించు! – మోహన్రావు.

* * *

అసెంబ్లీ హాలు. ఉక్కపోతగా వుంది. సంతాప సభకోసం విద్యార్థులందరూ వచ్చారు. స్వర పంజరాల్లోంచి విడుదలైన నిట్టూర్పులు, దిగులు కబుర్లు, నిశ్శబ్ద విషాదం- వాతావరణం బరువుగా వుంది. ఒక మూలన గోడకు ఆనుకొని నిలబడ్డాను. నుదుటికి పట్టిన చెమటను తుడుచుకుంటూ సురేంద్ర వచ్చాడు.

"మోహన్రావు చనిపోయి కొద్ది గంటలైనా కాలేదు. అప్పుడే వాతావరణంలోకి రాజకీయపు వైరస్ చొరబడింది. ఎపిడిమిక్‌కన్నా వేగంగా ప్రయాణించగల ప్రమాదకరమైనదీ వైరస్. ఎస్.సి., బి.సిలను పోగు చెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు దయానిధి. ప్రాణానికి ప్రాణం అని హింస రచన చేస్తున్నాడు. రాఘవరావు గ్రూపు ప్రస్తుతం మౌనంగా వున్నారు. కానీ అది తుఫాను ముందరి నిశ్శబ్దం అని అనుమానంగా వుంది" ఎప్పుడూ ఉల్లాసంగా వుండే సురేంద్ర ముఖంలో కల్లోల మేఘాలు ముసిరాయి.

కళ్ళల్లో బోలెడంత దిగులును విషాదాన్ని నింపుకొని గొప్ప కేరెక్టర్ ఏక్టర్‌లా

ప్రిన్సిపాల్ మైకు దగ్గరకు వచ్చాడు.

"ఎంతో భవిష్యత్తు వున్నవాడు. పసివాడు. ఇలాంటి దుర్మరణం పాలవటం గుండె తరుక్కుపోతుంది. ఎంచేతనో ఈ తరం యువకుల ఆలోచనా వ్యవస్థే సజావుగా లేదనిపిస్తుంది. మెదళ్ళనిండా భయం.

మోహన్రావు యిలా చెయ్యకుండా వుండాల్సింది. తల్లిదండ్రులకు ఎంత గుండెకోత....?"

"సానుభూతి సరే. ముందు హంతకులపై మీరు తీసుకోబోయే చర్య గురించి చెప్పండి!" ప్రిన్స్‌పాల్ మాటల్ని ఆపి వేస్తూ దయానిధి అరిచాడు. సన్నగా పొడుగ్గా రివటలా వుంటాడు. కోలముఖం. ఎప్పుడూ ఏదో భావావేశంతో రగులుతున్నట్టు వుంటుందా ముఖం. దయానిధి కాలేజీ స్టూడెంట్స్ యూనియన్ సెక్రటరీ కూడా.

దయానిధి మాటలకు ప్రిన్సిపాల్ కాస్త విసుగు ముఖం పెట్టి "ఇది సంతాప సభ" అన్నాడు. "అయితే ఏమిటి." దయానిధితోపాటు మరో పది కంఠాలు తీవ్రస్వరంతో అరిచాయి.

ప్రిన్సిపాల్ కాస్త తగ్గి "ఎవర్నని శిక్షించటము? తననెవరు ఏడిపించారో స్పష్టంగా రాయలేదు మోహన్రావు. వాళ్ళ పేర్లుగానీ ఆ ఉత్తరంలో వుండి వుంటే ఈ పాటికి వాళ్ళని డిస్మిస్ చేసేవాణ్ణి. ఆ దురదృష్టకరమైన రాత్రి ఆకాశము, మబ్బులు, చుక్కలు, ఎక్సెట్రా ఇనానిమేట్ అబ్జెక్ట్స్ తప్ప ఎవరూ లేరు. అవి సాక్ష్యం చెప్పలేవు" అన్నాడు నాటకీయంగా.

"సర్! ఆ రాత్రి ఆకాశము, మబ్బులు, చుక్కలతో పాటు మరో అయిదుగురు విద్యార్థులు కూడా ఉన్నారు ఆ రాగింగ్‌లో. శ్రీవారికి యిలాంటి ధర్మ సందేహం వస్తుందనే వాళ్ళు రిటన్ కంప్లైంట్ ఇచ్చారు. నిందితుల పేర్లు ఉన్నాయి. వెంటనే చర్య తీసుకోండి!" దయానిధి అరిచాడు.

"ఆ కంప్లైంట్‌లను నమ్మేదెట్లా? గిట్టని వాళ్ళని ఇరికించడానికి ఎవరో సృష్టించి వుండవచ్చుకదా!" రాఘవరావు రంగప్రవేశం చేశాడు. రాఘవరావు లాజిక్‌తో క్షణంపాటు అందరం దిమ్మెరపోయాము.

ప్రిన్సిపాల్, ముఖంపై విషాదపు రంగు తుడిపేసుకొని అసహనాన్ని కోపాన్ని అభినయించటము మొదలుపెట్టాడు. "ఎంక్వైరీ కమిటీని వెయ్యండి!" పరిష్కారాన్ని సూచించాడు దయానిధి. ఆ సూచనను తిరస్కరిస్తున్నట్టుగా ప్రిన్సిపాల్ వేదిక దిగి వెళ్ళిపోయాడు. కాలేజీకి సెలవు ప్రకటిస్తూ వైస్ ప్రిన్సిపాల్ సభను ముగించాడు.

"ప్రిన్స్‌పాల్ డౌన్ డౌన్!" "హంతకులను శిక్షించాలి!" నినాదాలతో అసెంబ్లీ హాలు మారుమోగింది. రాఘవరావు యాభైకి పైగా ఉన్న తన పరివారంతో బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. విద్యార్థులతో మాట్లాడాలని వేదికపైకి వచ్చాడు దయానిధి.

"పూర్వం దళితులు సంస్కృతం నేర్చుకొన్నారని రాళ్ళతో కొట్టి చంపేవారట. స్వతంత్రం వచ్చిన నలభై యేళ్ళ తరువాత మళ్ళీ అదే పరిస్థితి. ఉన్నత విద్యలకు దళితులు పనికిరారు. పల్లెల్లో రైతు కూలీలుగానో, పట్టణాల్లో కార్మికులుగానో ఆఫీసుల్లో చప్రాసీలుగానో బ్రతకాలి. తెలివిగలిగిన ఒకరిద్దరు మోహన్రావులను ఇలా నిర్దయగా చంపి మిగిలిన వాళ్ళకు హెచ్చరిక చేసే కుట్రయిది. ఈ కుట్రను భగ్నం చెయ్యాలి."

దయానిధి ఉపన్యాసం కొనసాగుతుండగా హాలు వదిలి బయటికొచ్చాను. సురేంద్ర దయానిధి ఉపన్యాసాన్ని సీరియస్‌గా వింటున్నట్టున్నాడు. అక్కడే వుండిపోయాడు.

కొలిమి నిప్పులా వుంది ఆకాశం. చెట్లు కదలటం మానివేశాయి. "అయ్యా! మా మోహన్రావు ఎక్కడయ్యా! మా బంగారు నాయన ఎక్కడయ్యా! మా అయ్యనేం చేసేరో చెప్పండయ్యా! నా తండ్రి! పుస్తకాలు తప్ప వేరే లోకం తెలియదు. మా నాయన్ని నాకు చూపించండయ్యా! అయ్యా! డాక్టరునై వచ్చి మనోళ్ళందరికి ఫ్రీగా నయం చేస్తానే అనేవోడయ్యా! మాయదారి చదువు నా బిడ్డను పొట్ట బెట్టుకుందయ్యా! దేవుడా! నాకెందుకింత కడుపుకోత పెట్టావయ్యా! మోహనా! అయ్యా మోహనా!" శోకతప్తమైన మాతృమూర్తి రోదన గుండెల్ని పిండివేస్తూంది. అప్పుడే వాళ్ళవూరు నుంచి వచ్చినట్లున్నారు. గేటు దగ్గర పార్వతి ఎదురైంది. "మార్చ్యురీకి వెళుతున్నాను వస్తావా?" అంది. "ఎందుకో మనసంతా దిగులుగా, పచ్చి పుండులా వుంది. రూమ్ కెళతాను" అన్నాను. "అంత బేలవైతే ఎలా" పార్వతి ఓదార్పుగా అంది. గేటు దాటినాక యిద్దరం రెండు మార్గాల్లోకి చీలిపోయాము.

* * *

సాయంకాలం సుమారు ఏడు గంటలకు పార్వతి నా రూమ్ కొచ్చింది. బరువెక్కిన గుండెల్ని తేలిక పరుచుకొందామని నేనే పార్వతిని రమ్మన్నాను. పార్వతితో కాసేపు మాట్లాడితే పరిమళించే విరిదండ మన పరిసరాల్లో గుప్పుమన్న హాయి కలుగుతుంది. గొప్ప సెన్సాఫ్ హ్యూమరుంది తనకు. ఎంచేతనో ఈ సాయంకాలం పార్వతి కూడా మూగబోయింది. "కొన్ని విషాదాలకు నిశ్శబ్దమే గొప్ప ఓదార్పు" అంది, ఎందుకు మాట్లాడటంలేదని అడిగితే.

కుల మతాల సరిహద్దుల్ని చెరిపివేసిన స్నేహం మా యిద్దరిది. కొత్తలో చాలా ప్రతిఘటనని ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. "మా అమ్మాయితో స్నేహం చేస్తావా?" అంటూ కాలర్ పట్టుకొన్నాడో సీనియర్. మా అమ్మాయి అంటే మా కులపు అమ్మాయి అని అర్థం. "స్నేహం టూలే ప్రాసెస్ కదా! కావాలంటే పార్వతిని నిరోధించు!" అన్నాను. వాళ్ళతో పెద్దగా గొడవ పెట్టుకోకుండా. పార్వతి చాలా ఇబ్బందుల్ని ఎదుర్కొంది. తండ్రి పరమేశ్వరరావు పరమ ఛాందసుడు. హిట్లర్ రావుగా సుప్రసిద్ధుడు. ముస్లిం కుర్రవాడితో స్నేహమా అంటూ హూంకరించాడు. "ఛాందసుడైన తండ్రి కన్నా సహృదయుడైన స్నేహితుడే ఎక్కువ నాకు. నాకీ కులాలపై బొత్తిగా నమ్మకం లేదు. కాదు కూడదంటే ఇస్లాం పుచ్చుకుంటాను" అంటూ బాంబు పేల్చింది. ఈ మొండిది ఎంతకైనా తగునంటూ తల్లిదండ్రులు పట్టుబట్టటం మానివేశారు.

ఎనిమిది గంటలకు సురేంద్ర వచ్చాడు. "మెస్ కెళ్ళి భోజనం చేద్దాం రండం"టూ. వరండా బిద్దకంగా ఆవులిస్తున్న పులినోరులా వుంది. వరండా మధ్యలోంచి మెస్ వైపుకు వెళ్ళడానికో కాలిబాట వుంది. కాలిబాటకు దగ్గరగా వున్న రూమ్ ముందు కర్టెన్ తొలగి నాలుగైదు అపరిచితమైన ముఖాలు తళుక్కుమన్నాయి. మొరటుగా, అనాగరికంగా వున్నాయి ఆ ముఖాలు. "లోకల్ గూండాల్ని ఎంగేజ్ చేశాడు రాఘవరావు" సురేంద్ర క్లూ అందించాడు.

డైనింగ్ టేబుళ్ళపై అందంగా పరిచిన టేబుల్ క్లాత్. దానిపైని వంటకాలు

ఆహ్వానపత్రికల్లా వున్నాయి. పది బల్లలు ఈ వైపుకు, పది బల్లలు ఆ వైపు సర్ది వున్నాయి.

"ఒక్క రోజులోనే కలిసి తినడానికి ఇష్టపడనంత శతృత్వం పెరిగిందా? ఎంత దిగజారుతున్నాము మనం" పార్వతి తనదైన నిర్మొహమాటపు ధోరణిలో అంది. అప్పుడే లోపలికి వచ్చిన రాఘవరావు కరకుగా చూశాడు పార్వతి వైపు. రాఘవరావుతో పాటు మరో ఐదుగురు 'ఖల్‌నాయక్'లు కూడా మెస్‌లో కొచ్చారు. మా పక్కనున్న టేబుల్‌పైనే వాళ్ళు కూర్చున్నారు.

పార్వతి వాక్ప్రవాహం ఆగలేదు. "స్టీఫెన్‌స్పీల్ బర్గ్ సినిమా 'జ్యూరాసిక్ పార్క్' అని కొత్తగా వచ్చింది. వేలయేళ్ళ క్రితం చనిపోయిన సరీసృపాల్ని క్లోనింగ్ పరిశోధనలతో తిరిగి పుట్టించగలుగుతారు. జెనిటిక్ ఇంజనీరింగ్ శాస్త్రజ్ఞులు. వాటిని జ్యూరాసిక్ పార్కు అనే ప్రత్యేక ప్రాంతంలో పెంచుతుంటారు. అప్రమత్తంగా వున్న క్షణాల్లో జీన్‌బాంక్‌లో వున్న అండాలన్నీ నేల పాలవుతాయి. అసంఖ్యాకంగా రాక్షస బల్లులు పుట్టుకొస్తాయి. అవి చూస్తుండగానే రాక్షసాకారానికి పెరుగుతాయి. పార్కును ధ్వంసం చేస్తాయి. శాస్త్రజ్ఞుల్ని చిటికెలో పొట్టన పెట్టుకుంటాయి. అవి ఏ ఆయుధానికీ చావవు. మరెలా అని ఆలోచిస్తే ఈ సరీసృపాలకు తమ సంతతిని తామే చంపుకునే లక్షణం వుంది. వాటినలాగే వదిలేస్తే కొన్నాళ్ళకు ఒకదాన్ని ఒకటి చంపుకొంటూ అన్నీ సర్వనాశనం అవుతాయని తేలుస్తారు.

ఈ విద్వేషాలు, హింస చూస్తుంటే మనక్కూడా ఆ లక్షణాలు అబ్బినట్టున్నాయనిపిస్తుంది. భూమిపై మానవ సరీసృపాలు అంతరించిపోడానికి అట్టే కాలం పట్టదేమోననిపిస్తుంది." వైరాగ్య ధోరణిలో పార్వతి చెప్పుకుపోతూంది.

అసంకల్పితంగానే జేబులోని పెన్ తీసి టేబుల్ క్లాత్‌పై సరీసృపాలు బొమ్మలు గీయటం ప్రారంభించాను. ఒక సరీసృపానికి రాఘవరావు పోలికలు, మరో సరీసృపానికి దయానిధి పోలికలు. 'సరీసృపాల యుగం మళ్ళీ వచ్చేసింది' అంటూ కాప్షన్ రాశాను. టేబుల్ క్లాత్‌పైని కారికేచర్‌ని పార్వతి కూడా ఎంజాయ్ చేస్తూంది.

"బల్లలపై ఇష్టమైన చెత్త రాతలు రాయడానికి ఇది నీ రూమ్‌కాదు. మెస్ హాలు" రాఘవరావు గొంతు ఖంగుమంది.

"గోటు హెల్!" అంది పార్వతి నిర్లక్ష్యంగా. పెనుకోపంతో ముందుకు వంగి రెండుచేతుల్తో టేబుల్ క్లాత్‌ని లాగివేశాడు రాఘవరావు. ప్లేట్లు, గ్లాసులు చిందర వందరగా నేలపై పడ్డాయి.

"రాఘవరావు డోండ్ బిహేవ్‌లైకే రౌడీ షీటరో" అన్నాను కోపాన్ని అణచుకుంటూ. అప్పటిదాకా టేబుల్‌పై మౌనంగా కూర్చున్న అపరిచితులు రంగంలోకి వచ్చారు. వాళ్ళల్లో ఒకడు రెండు చేతుల్తో నా చొక్కా కాలర్‌తో సహా నన్ను లేవదీసి బలంగా బయటకు తోశాడు. మరొకడు పార్వతిని రెక్క బుచ్చుకొనిలాగాడు. నిగ్రహించుకోలేని ఆవేశం నాలో పొంగింది. విరిగిన కుర్చీ చెక్క నొకదాన్ని తీసుకొని వాళ్ళపైకి ఉరికాను.

అలసట వచ్చేదాకా నన్ను పిడిగుద్దులు గుద్ది, నేను నేలపై జారిపడగానే ఇనుపరాడ్ బయటకు తీశాడు వాళ్ళలో ఒకడు. నన్ను కాపాడాలని సురేంద్ర పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. సురేంద్ర నుదుటిపై రాడ్ దెబ్బ 'ఫట్' మంది. రక్తం ధారలు కట్టింది. "లంజకొడకా! ఆడు మనవాడురా!" రాఘవ కంగారుగా అరిచాడు.

"రౌడీల్ని దెచ్చారు. మన వాళ్ళని చంపేస్తున్నారు" అంటూ కేకలు పెట్టుకుంటూ

దయానిధి రూమువైపుకు పరిగెత్తాడు ఒక ఫస్టియర్ కుర్రాడు. యుద్ధ కాహళితో హాస్టల్ మారుమ్రోగింది. పార్వతి చెప్పిన సరీసృపాల యుగం వచ్చేసినట్లే వుంది. పదఘట్టనలు మెస్ హాలు దాకా వచ్చాయి. ఈ జీవితానికిక చివరి క్షణాలు కాబోలు అనుకున్నాను. కానీ వచ్చింది పోలీసులు. లాఠీలు ఝుళిపిస్తూ మెస్ హాలును, వరండాను చుట్టుముట్టారు. ఎవడో పుణ్యాత్ముడు ఫోను చేసినట్టుంది. దొరికిన వాళ్ళనందర్నీ వాన్లలోకి కుక్కుతున్నారు పోలీసులు. ముసలి పోలీసు ఒకడు నన్నూ వేన్‌లోకి తోశాడు. వేన్లో కూర్చున్న నాకు పార్వతి గొంతు వినపడి ఉలిక్కిపడ్డాను.

"మీరతన్ని తీసుకు వెళ్ళడానికి వీల్లేదు. తల పగిలి రక్తస్రావం అయ్యి ప్రాణాపాయ స్థితిలో వున్నాడు. అతనికిప్పుడు అర్జంటుగా ట్రీట్‌మెంట్ యిప్పించాలి. అతన్ని వదిలేయండి!"

"డోంట్ డిస్టర్బ్ అజ్! ట్రీట్‌మెంటు ఎక్స్‌ట్రా స్టేషన్‌కు వెళ్ళినాక చూసుకుంటాం. ఎక్కువగా వాగావంటే నిన్నూ లోపలికి తోస్తాను. గెట్‌లాస్ట్!" ఎస్.ఐ. గొంతులావుంది.

"ఇంపాజిబుల్! నా ప్రాణాల్ని తీశాకే అతన్ని మీరు అరెస్ట్ చెయ్యగలిగేది. ఐ డోంట్ కేర్ యువర్ లా అండ్ ఆర్డర్!" పార్వతి గొంతు రీసౌండింగ్ ఎఫెక్ట్‌తో హాస్టలంతా మార్మోగింది.

"ఓ.కే. ఓ.కే.! అతనికి ట్రీట్‌మెంట్ యిప్పించినాకే మాకు హేండోవర్ చేయండి!" యస్.ఐ. రాజీపడినట్టున్నాడు. పార్వతి, సురేంద్రను తన భుజంపై పడుకోబెట్టుకుని, మోసుకువెళ్తున్న దృశ్యాన్ని వాన్‌లోంచి చూడగలిగాను.

ముక్క వాసనతో, ఉచ్చ కంపుతో వమనం తెచ్చేలా వున్న విశాలమైన గదిలో మా అందరినీ వుంచారు. రౌడీ షీటర్స్‌ను మాత్రం వేరేచోటకు తీసుకువెళ్ళారు. ఎవ్వరమూ పెద్దగా మాట్లాడుకోలేదు. ఒక మూలకు వెళ్ళి నేలపై చతికిలబడ్డాను. ఎందుకో చెప్పలేనంత దిగులు వేసింది.

మాలో ఒకడి మరణానికి మేము స్పందించిన తీరు తలచుకుంటే జుగుప్సాకరంగా వుంది. రెండు కన్నీటి చుక్కలు, ఒక నిముషం మౌనం, ఏదీ లేదు. పశ్చాత్తాపం అసలే లేదు. కుల విద్వేషాల్తో ఒకళ్ళ నొకళ్ళు నరుక్కుని రక్తంతోనే మృతునికి సంతాపం చెప్పాలనే ఈ రాక్షస ప్రవృత్తి మాకెక్కడి నుంచి వచ్చింది?

దీపపు వెలుగులో జైలు గోడలపై మసి బొగ్గుతో గొగ్గిరి గొగ్గిరిగా రాసిన మాటలు నా దృష్టిన పడ్డాయి. "భగవంతుడా! నన్ను రక్షించు" 'రామయ్య వ్రాలు', అని రాసి వుంది గోడపై.

సరీసృపాలం అయి మమ్మల్ని మేము భక్షించుకోకుండా కాపాడే శక్తికోసం ఎలుగెత్తి అరవాలనిపించింది.

హఠాత్తుగా నా దృష్టిపథంలో పార్వతి తళుక్కుమంది. క్షతగాత్రుడైన మిత్రుడికోసం పార్వతి పోరాడిన తీరు గుర్తుకొచ్చింది. ఒక అభౌతికమైన ఓదార్పు ఏదో నన్ను చుట్టుముట్టసాగింది.

• ఆంధ్రజ్యోతి దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక, 1993 •